

Deklaracija o evropskom partnerstvu sa Balkanom

Pozivamo EU i Balkan na stvaranje „novog zajedništva“, utemeljenog na strategiji koja počiva na četiri glavna stuba: intenzivnija saradnja EU sa Balkanom;

Balkan je ponovo na evropskom dnevnom redu, čime se otvara put za uspostavljanje transparentnijih odnosa i obnavljanje partnerstva. Nakon dugogodišnjeg i riskantnog zapostavljanja ovog regiona, uspona autoritarizma i destruktivnog uplitanja stranih sila, Evropska unija (EU) je nedavno shvatila nužnost hitnog ubrzanja reformi i završavanja procesa proširenja EU na Zapadni Balkan. Da bi obnovljena pažnja proizvela konkretne rezultate, potrebno je uložiti dodatne zajedničke napore, koji podrazumevaju i uspostavljanje novog evropskog partnerstva sa Balkanom. Odnosi EU i Zapadnog Balkana su utemeljeni na jakim političkim i društveno-ekonomskim vezama, na međusobnoj zavisnosti i međuljudskim vezama, kao i na zajedničkoj prošlosti i nadama za budućnost.

Evropski fond za Balkan je osnovan pre deset godina, sa ciljem da doprinese jačanju demokratije, unapređenju procesa evropskih integracija i afirmisanju uloge Zapadnog Balkana u rešavanju novonastalih izazova sa kojima se suočava Evropa. Od 2008. godine do danas, EU i Zapadni Balkan su pretrpeli značajne promene pod uticajem različitih kriza kroz koje su prolazili. S jedne strane, dovedene su u pitanje normative osnove Evropske unije, s druge strane, došlo je do ponovnog jačanja autoritarnih tendencija na Zapadnom Balkanu. Neke od zemalja Zapadnog Balkana ostvarile su formalni napredak ka članstvu u EU, dok druge još uvek zaostaju na tom putu. Proces demokratizacije regiona nije u potpunosti završen. Ove izazove treba prihvatiti kao šansu za dalje jačanje evropskog partnerstva sa Balkanom, kako bi sve zemlje u regionu postale punopravne članice EU. Nadograđujući se na izveštaj Međunarodne komisije za Balkan, „Balkan u budućnosti Evrope“, ova deklaracija otvara put za narednu desetogodišnju etapu u procesu, koja će biti ključna za transformaciju Zapadnog Balkana.

Sto godina od kraja Prvog svetskog rata, 2018. treba da označi istorijsku prekretnicu. Nova strategija Evropske komisije i samit Zapadnog Balkana zakazan u maju 2018. godine potvrđuju čvrstu opredeljenost EU ispunjavanju ovog cilja.

Pristupanje EU nije cilj sam po sebi, već prilika za punu transformaciju Balkana. Potrebno je revidirati i obnoviti podsticaje i nagrade za evropske integracije, ali i revitalizovati politiku uslovljenosti utemeljenu na evropskim vrednostima. Ako EU treba da postavlja stroge zahteve, onda njen

pristup mora da bude jasno definisan, neposredan i atraktivan. Ukoliko region iskoristi ovu priliku, može da postane deo EU i da ujednači demokratski, socijalni i ekonomski razvoj sa državama članicama EU. Međutim, ako Zapadni Balkan propusti ovu priliku, rizikuje da zaostane za EU, bez jasnog usmerenja, izložen dodatnoj destabilizaciji.

Evropsko partnerstvo sa Balkanom mora da bude utemeljeno na iskrenijim i transparentnijim odnosima, koji prednost daju demokratskoj transformaciji. Strategija Evropske komisije predstavlja pozitivan prvi korak u tom smeru, međutim, potrebno ju je pretočiti u intenzivniju saradnju sa vladama i društvima regiona. U međuvremenu, političko vođstvo regiona treba da povra ti kredibilitet stvarom posvećenošću promenama.

Članstvo u EU nije pitanje političkog oportuniteta, već generacijskog političkog i društveno-ekonomskog opredeljenja. Evropskoj uniji danas nije potrebno proširenje zarad samog proširenja, već iskreno zalaganje i posvećenost, kako EU tako i Zapadnog Balkana. Vladavina prava, odgovorna uprava, sloboda izražavanja, rodna ravnopravnost i jasna podela vlasti ključni su preduslovi pristupanja, koji će doprineti vitalnosti i održivosti demokratske transformacije Balkana. U tu svrhu, pozivamo EU i Balkan na stvaranje „novog zajedništva“, utemeljenog na strategiji koja počiva na četiri glavna stuba: intenzivnija saradnja EU sa Balkanom; sistematičniji naponi u promovisanju kulture učenja i usavršavanja na svim nivoima obrazovanja radi unapređenja ljudskog kapitala; iskreno i trajno regionalno zbližavanje; i ostvarivanje vizije saradnje u različitim oblastima politike EU, prilagođene konkretnim potrebama.

Pregovori o pristupanju ne treba da se ograniče isključivo na institucionalni dijalog između institucija EU i država regiona. Novo evropsko partnerstvo sa Balkanom zahteva više od pristupanja EU: zahteva izgradnju zajedničke vizije budućnosti Evrope i uloge Balkana u njoj.

Demokratski legitimitet budućnosti EU mora da bude utemeljen u širem

uključivanju građana u proces pristupanja i pozitivnom, konstruktivnom učešću organizacija civilnog društva, progresivnih građanskih inicijativa i političke opozicije. Svi Evropljani dele zajedničku budućnost. Zato svi građani država članica i potencijalnih država članica EU treba da daju svoj doprinos javnoj raspravi o budućnosti EU. Obnova i rekonstrukcija EU na osnovama još većeg jedinstva, solidarnosti i zajedničke odgovornosti je neophodna. Što je veći napredak u evropskim integracijama u narednih nekoliko godina, to je sigurnija budućnost, ne samo budućnost Zapadnog Balkana već i celokupne Evrope. Balkan treba da postane neodvojivi deo zajedničkog evropskog dijaloga.

Regionalna saradnja nije spolja nametnut uslov, već pretpostavka za ponovno otkrivanje zajedničkih interesa i formiranje novog regionalnog identiteta unutar EU. Regionalno zbližavanje treba da bude zasnovano na temeljnim vrednostima EU: na trajnom rešavanju bilateralnih sporova radi prevazilaženja nasleđa ratova i konflikata iz prošlosti, i pomirenju građana.

Opređenost za proširenje reafirmiše temeljne vrednosti Unije. Ovom deklaracijom pozivamo na ponovno ujedinjenje Evrope. Evrope bez podele na „nas“ i „njih“, Evrope svih njenih građana. Ovim partnerstvom želimo da omogućimo ponovno ujedinjenje i ostvarivanje ideje o evropskom kontinentu mira. Evropske vrednosti su od ključne važnosti za sve Evropljane koji žive na Balkanu i njima bliske. Međutim, iskustva iz prošlosti nas uče da ne smemo da ih uzimamo zdravo za gotovo i da se moramo boriti za njih još odlučnije nego do sada.

Zajedno, EU i Balkan zaista mogu da ojačaju i stabilizuju Evropu i od nje stvore prostor mira, demokratije i bezbednosti, kao i da pruže doprinos njenoj zajedničkoj budućnosti, utemeljenoj na solidarnosti, odgovornosti, pluralizmu i toleranciji. Potrebna nam je nova vizija koja prevazilazi okvire postojećih, dobro poznatih – uglavnom tehnokratskih – rešenja. Želimo da redefinišemo Balkan kao region koji je integrisan u EU, radi prevazilaženja dugogodišnjeg marginalnog položaja ovog regiona i osećaja njegovih građana da nisu evropski građani prvog već drugog reda. Želimo da se usredsredimo na suštinska pitanja i da podstaknemo novi narativ o evropskom Balkanu. Želimo da delimo zajedničku evropsku budućnost sa zemljama Balkana.

Postavljajući ovo kao naš zajednički cilj, potvrđujemo našu spremnost da lično doprinesemo ostvarenju naše zajedničke vizije Evrope.

Deklaraciju su kreirali regionalni i evropski stručnjaci. Ovaj dokument će biti predstavljen na obeležavanju desetogodišnjice Evropskog fonda za Balkan 16. i 17. aprila u Jugoslovenskoj kinoteci u Beogradu.

Potpisnici Deklaracije

Deklaraciju su, između ostalog, dosad potpisali: Natali Toči, Vesna Pusić, Verner Vajdenfeld, Goran Svilanović, Žak Rupnik, Pjer Mirel, Heder Grab, Sonja Liht, Ivan Krastev, Rosa Balfur, Ivan Vejvoda, Wolfgang Petrić, Radovan Jelašić, Erhard Busek, Hanes Svoboda, Karel Švarcenberg, Samuel Žbogar, Wolfgang Išinger, Florian Biber, Dejan Jović, Milica Delević, Vedran Džihović, Marko Kmezić... Link za potpisivanje Deklaracije je: www.balkans-declaration.eu

10

YEARS OF
THE EUROPEAN
FUND FOR THE
BALKANS

Jedna od važnih poruka Deklaracije je činjenica da proširenje EU pomaže reafirmaciji njenih osnovnih vrednosti: Zvaničnici EU i Balkana

D

analiza

Zalažemo se za novo partnerstvo Evropske unije i Balkana

Srđan Majstorović

Igor Bandović

U proteklih 10 godina Evropska unija (EU) i Zapadni Balkan su se značajno promenili pod uticajem različitih unutrašnjih i spoljnih izazova. Način na koji će sposobnosti EU i Zapadnog Balkana da zajednički prevaziđu i adekvatno odgovore na ove izazove zavisice i to kakvu će ulogu Evropa imati u budućim globalnim ekonomskim, političkim i bezbednosnim procesima. U tim procesima EU će morati da vodi računa i o Zapadnom Balkanu kao svom sastavnom delu. Evropski fond za Balkan je osnovan pre deset godina, sa ciljem da doprinese jačanju demokratije, unapređenju procesa evropskih integracija i afirmisanju uloge Zapadnog Balkana u rešavanju novonastalih izazova sa kojima se suočava Evropa.

U okviru obeležavanja desetogodišnjice postojanja, EFB će predstaviti Deklaraciju o evropskom partnerstvu sa Balkanom koju je pripremio BiEPAG (Balkans in Europe Policy Advisory Group). Na izradi Deklaracije je radilo više od 20 stranih i stručnjaka iz regiona, a tokom konsultacija je razgovarano sa vladama država regiona, predstavnicima vlada članica Evropske unije, predstavnicima civilnog društva i renomiranim stručnjacima i intelektualcima. Ideja vodilja Deklaracije je da danas, 15 godina posle Solunskog samita iz 2003, obećanje proširenja Evropske unije na Zapadni Balkan postane realnost ozbiljnim radom, zalaganjem i iskrenijim i transparentnijim odnosom obe strane.

Gledano iz te perspektive, Strategija o verodostojnom proširenju EU koju je Evropska komisija objavila u februaru, kao i predstojeći samit EU i Zapadnog Balkana u maju, prvi nakon onog u Solunu, predstavljaju važne korake u pozitivnom smeru. Očigledno je da se Balkan ponovo nalazi na dnevnom redu Evropske unije. Ovu priliku neophodno je odlučno i nedvosmisleno prihvatiti zarad uspostavljanja novog evropskog partnerstva sa Balkanom imajući u vidu međusobnu zavisnost, kulturne, ekonomske, političke i međuljudske veze.

Države Zapadnog Balkana se danas nalaze u različitim fazama procesa pristupanja EU. Sve dele zajednički cilj da postanu članice EU. Međutim, suočavaju se sa ozbiljnim problemima primene vladavine prava i principa dobre uprave, slobode izražavanja i slobode medija, autokratskog modela vladanja i nepoštovanja principa podele vlasti. Očigledno je da proces demokratizacije regiona nije završen i da je za njegovu potpunu i održivu demokratsku transformaciju neophodno uspostaviti novo partnerstvo između EU i Zapadnog Balkana.

Partnerstvo podrazumeva zajedničko razumevanje procesa i prihvatanje da pristupanje EU nije samo po sebi cilj. Niti da se radi o isključivo birokratskom procesu ispunjavanja tehničkih uslova. Članstvo u EU nije pitanje političkog oportuniteta, već generacijskog političkog i društveno-ekonomskog opredeljenja. Odluka o pristupanju EU zahteva verodostojan odnos prema vrednostima na kojima počiva Unija. Kredibilitet političkih lidera Zapadnog Balkana će se meriti proporcionalno njihovoj posvećenosti i spremnosti da vlastitim primerom predvode društvene promene.

Za region je važno da iskoristi priliku koja mu se pruža u narednom periodu. Ukoliko je iskoristi, Zapadni Balkan može u doglednoj budućnosti da postane deo EU i da ujednači svoj demokratski, socijalni i ekonomski razvoj sa državama članicama EU. U suprotnom, region će biti osuđen na dalje zaostajanje za EU, bez jasnog usmerenja i podložan dodatnoj destabilizaciji. EU i njene države članice moraju da iskoriste ovu priliku da obnove svoju politiku proširenja tako što će je osnažiti dodatnim podsticajima za uspešne kandidate, i striktnijim praćenjem jasno definisanih uslova onih koji zaostaju ili nazaduju.

Održiva demokratska transformacija Zapadnog Balkana i članstvo svih država regiona je u interesu EU. Međutim Deklaracija o novom evropskom partnerstvu zahteva više od samog čina pristupanja država Zapadnog Balkana EU. Deklaracija zahteva zajedničku viziju budućnosti Evrope i uloge Balkana u njoj. EU i Balkan moraju da rade na uspostavljanju „novog zajedništva“, utemeljenog na četiri stuba: intenzivnijoj saradnji EU sa Balkanom; promovisanju kulture učenja, inovacijama i usavršavanju na svim nivoima obrazovanja radi unapređenja ljudskog kapitala regiona; iskrenom i trajnom regionalnom zbližavanju i izgradnji regionalnog identiteta; i ostvarivanju vizije intenzivnije i inkluzivnije saradnje u različitim politikama EU.

Izgradnja zajedničke vizije Evrope mora biti zasnovana na javnosti, širokom uključivanju građana, solidarnosti, toleranciji i zajedničkoj odgovornosti. Demokratski legitimitet zajedničke budućnosti u okviru EU zavisi od toga. Svi građani Evrope dele zajedničku budućnost, zato i građani Zapadnog Balkana moraju da dobiju priliku da daju svoj doprinos raspravi o budućnosti EU. Deklaracija poziva da Balkan bude deo dijaloga o budućnosti Evrope.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti intenziviranju iskrene saradnje u regionu. Veoma često se regionalna saradnja na Zapadnom Balkanu posmatra kao spolja nametnut uslov, umesto kao pretpostavka za definisanje zajedničkih interesa i formiranje novog regionalnog identiteta unutar EU. Neophodno je da se prepozna značaj regionalnog zbližavanja i pomirenja, i da se na taj način region predstavi u novom svetlu. Zapadni Balkan mora da dokaže sposobnost da reguliše svoje odnose na temeljnim vrednostima na kojima je zasnovana EU, na trajnom rešavanju međusobnih sporova, prevazilaženju nasleđa ratova i istinskom pomirenju građana.

Jedna od važnih poruka Deklaracije je činjenica da proširenje EU pomaže reafirmaciji njenih osnovnih vrednosti. Evropsko partnerstvo sa Balkanom poziva na ukidanje podela na „nas“ i „njih“, i stvaranje Evrope svih njenih građana, ostvarivanje ideje o evropskom kontinentu mira zasnovanom na zajedničkim vrednostima koje se ne podrazumevaju već se za njih treba boriti – danas, još odlučnije nego do sada. Pristupanje država Zapadnog Balkana EU biće svojevrstan dokaz još uvek postojeće snage ideja mira, saradnje, solidarnosti, poštovanja ljudskog dostojanstva, osnovnih prava građana, koje su utkane u osnivačke ugovore Unije. Partnerstvo EU i Zapadnog Balkana može da doprinese jačanju i stabilizaciji Evrope da napokon uspostave prostor mira, demokratije i bezbednosti za sve njene građane. Da bi se ovaj zajednički cilj ostvario potrebno je da Zapadni Balkan „napusti“ evropsku periferiju, da postane deo glavnih evropskih tokova, podstakne novi narativ o evropskom Balkanu i svojim kreativnim snagama dokaže da je sastavni deo zajedničke budućnosti u okviru EU.

Sve navedeno biće sastavni deo nove agende Evropskog fonda za Balkan u narednom periodu. Očekujemo da će sve države Zapadnog Balkana postati članice EU u navedenom periodu. EFB će i narednih 10 godina nastaviti da pomaže pojedince i organizacije koji se bore za navedene vrednosti i ciljeve jer je istinska demokratska transformacija društava Zapadnog Balkana konačan cilj, nedeljiv i sastavni deo procesa pristupanja EU.

*Srđan Majstorović je član BiEPAG, koordinator inicijative „Deklaracija o Evropskom partnerstvu sa Balkanom“.
Igor Bandović je viši programski menadžer Evropskog fonda za Balkan.*

Zapadni Balkan mora da dokaže sposobnost da reguliše svoje odnose na temeljnim vrednostima na kojima je zasnovana EU, na trajnom rešavanju međusobnih sporova, prevazilaženju nasleđa ratova i istinskom pomirenju građana

Izvršna direktorka Evropskog fonda za Balkan o evropskim integracijama, Berlinskom procesu, kosovskom pitanju...

Hedvig Morvai: Ovu šansu naš region ne sme da propusti

- Mi treba sada da budemo ti koji će dokazati da zaista možemo da donesemo nešto pozitivno Evropi, a ne da se zadovoljavamo time što će nas pustiti da uđemo kao đaci koji su konačno dobili dvojku iz vladanja
- Neophodno je dodatno uložiti napor i pobrati sve moguće plodove Berlinskog procesa

Proteklih deset godina nažalost nećemo pamtiti po značajnim pozitivnim promenama. Svedoci smo da u mnogim državama Zapadnog Balkana nivo demokratije, poštovanja ljudskih prava, ekonomskih performansi i bezbednosti opada. Uz to, visok nivo korupcije, partokratija, stanje zdravstvenog i obrazovnog sistema i dalje kreiraju ambijent u kome većina ljudi, i to mladih, svoju budućnost vide van granica naših država – u pristojnoj i uređenoj Evropi. Naravno, postoje i pozitivni trendovi, koji su dokaz da naš region može da bude mnogo bolji. Na primer, imamo sjajne ljude u IT i kreativnoj industriji, koji uspevaju uprkos, a ne zahvaljujući državama u kojima žive. Na spoljnopolitičkom planu je Makedonija jedan od primera kako se uz političku volju može početi sa rešavanjem nagomilanih problema. Ali sve je to nedovoljno da situaciji na Balkanu za prethodnih deset godina damo

pozitivnu ocenu, kaže u razgovoru za Danas Hedvig Morvai, izvršna direktorka Evropskog fonda za Balkan, odgovarajući na pitanje u kojoj meri se izmenila situacija u ovom regionu u proteklih deceniju, otkako postoji Fond.

Pre dve godine izjavili ste da se „region pretvara da se integriše, a EU se pretvara da se širi“. Da li ste u međuvremenu uočili neke pozitivne trendove?

– Da. Podsetiću Vas da je mandat Evropske komisije počeo gotovo moratorijumom na proširenje Evropske unije, a da se završava sa porukom da je moguće da neke države postanu članice za nekoliko godina. To je ozbiljna promena u politici EU, za koju smatram da je više rezultat širih geopolitičkih odnosa nego reformi koje se u većini balkanskih zemalja odvijaju brzinom puža. Kakvi god da su razlozi, ovu šansu naš region ne sme da propusti. Mi treba sada da budemo ti koji

će dokazati da zaista možemo da donesemo nešto pozitivno Evropi, a ne da se zadovoljavamo time što će nas pustiti da uđemo kao đaci koji su konačno dobili dvojku iz vladanja. Ja mislim da mi vredimo mnogo više od toga – da možemo ravnopravno da predložimo ideje o budućem izgleda Evropske unije, da možemo kroz regionalnu saradnju da stvorimo pozitivan impuls ekonomskog razvoja i da možemo da uz pomoć EU konačno demokratizujemo naše države.

Pojedini stručnjaci za (ne)prilike u regionu tvrde da je Berlinski proces „u suštinskoj krizi“. Kako gledate na takve tvrdnje?

– Ne slažem se. Berlinski proces je kao pozitivan primer regionalne saradnje pomenut u nedavno objavljenoj Strategiji proširenja EU, lideri Zapadnog Balkana su se prošle godine u Trstu složili da je neophodno nastaviti ovaj proces i nakon londonskog samita, njegov značaj je istaknut čak i u koalicionom sporazumu o formiranju Savezne Vlade Nemačke. Naravno, Berlinski proces nije svet za sebe, koji funkcioniše van vremena i prostora. Kada su regionalni odnosi u krizi, to mora da se manifestuje i na desetine regionalnih inicijativa, platformi i procesa, pa i na njega. Ono što jeste problematično sa Berlinskim procesom je da ljudi nisu dovoljno upoznati sa njegovim rezultatima, da nije dovoljno transparentan i da se pokrenuti projekti i inicijative sporo realizuju. Ali to ne znači da je on u krizi, nego da je neophodno dodatno uložiti napor i pobrati sve njegove moguće plodove.

Šta su, prema Vašem mišljenju, glavna dostignuća Berlinskog procesa i šta je potrebno učiniti u narednoj fazi?

Makedonija je primer kako se uz političku volju može početi sa rešavanjem nagomilanih problema: Hedvig Morvai

– Berlinski proces je učvrstio, podigao kvalitet i proširio oblasti regionalne saradnje. On je nju pretpostavio kao nužan okvir za ozbiljno razvijanje energetske i putne infrastrukture, za međusobnu trgovinu, za rešavanje međusobnih sporova ili za unapređenje uslova za nauku i istraživanje. Formirana je Regionalna kancelarija za mlade, koja treba da pospeši razmenu mladih, njihovo međusobno upoznavanje i rušenje predrasuda jednih o drugima, transportna zajednica koja će postepeno integrisati transportno tržište Zapadnog Balkana i transportno tržište EU, pokrenuta je inicijativa za formiranje Regionalnog ekonomskog prostora u kome će roba, usluge, investicije i radna snaga moći slobodno da cirkulišu. To su samo neki od rezultata ovog procesa čiji je krajnji cilj stvoriti prostor trajnog mira, stabilnosti i ekonomskog razvoja. U narednoj fazi, mislim da je neophodno repolitizovati Berlinski proces i više potencirati dostizanje nekih od njegovih osnovnih ciljeva – rešavanje otvorenih bilateralnih pitanja i postizanje pomirenja među narodima. Kako bi Proces bio još efikasniji, za svaki projekat bi trebalo da postoji mehanizam monitoringa i evaluacije. Naravno, na nacionalnom nivou potrebno je ubrzati donošenje zakona i procedura koje omogućavaju sprovođenje projekata izgradnje energetske i putne infrastrukture. Takođe, da se ne bi usporavao tempo sprovođenja projekata, programa i inicijativa, bilo bi dobro da se organizuju periodični mini-samiti Zapadnog Balkana.

Kako komentarišete zahlađenje odnosa na liniji Beograd – Priština?

– Čini mi se da se klima tih odnosa toliko često i drastično menja, da smo svi postali meteoropate, hteli mi to ili ne. I otopljanja i zahlađenja odnosa između Beograda i Prištine se koriste od strane zvaničnika za ubiranje poena i na unutrašnjem i na spoljnom planu. Posledice ovakvih političkih relacija su takve da gotovo dvadeset godina nakon rata, ljudi na Kosovu i u Srbiji ne mogu normalno da žive. Svaka akcija je predstavljena kao mogući okidač za rat, a svaka reakcija vodi u spiralu kolektivne psihoze. Ko u takvom okruženju može ovde da planira svoju budućnost ili da nju nameće svojoj deci?

Marija Stojanović

Dvodnevna proslava jubileja Fonda

Evropski fond za Balkan proslaviće desetogodišnjicu postojanja velikom konferencijom koja se organizuje 16. i 17. aprila u Jugoslovenskoj kinoteci u Beogradu. Na tom skupu učestvovali će preko dve stotine ljudi iz politike, medija, civilnog društva, akademske zajednice, umetnosti, kulture, biznisa, filantropije, uključujući šefa makedonske diplomatije Nikolu Dimitrova. Biće predstavljene „Deklaracija o partnerstvu Evrope i Balkana“ i politička analiza „Novo partnerstvo Evrope i Balkana“, a diskutovaće se o temama kao što su: budućnost demokratije, budućnost komunikacija, budućnost ekonomije, Balkan u Evropi, te drugi izazovi sa kojima se suočavaju region i Evropa.

YEARS OF
THE EUROPEAN
FUND FOR THE
BALKANS

Evropski fond za Balkan – istorijat i misija

Evropski fond za Balkan su 2007. godine pokrenule četiri evropske privatne fondacije – Fondacija kralja Boduena, Erste fondacija, Fondacija Robert Boš, Kompanija San Paolo, u okviru Mreže evropskih fondacija. Misija Fonda je kreiranje, sprovođenje i podrška inicijativama čiji cilj je jačanje demokratije, podupiranje evropske integracije i afirmisanje uloge Zapadnog Balkana u prevazilaženju izazova s kojima se suočava Evropa.

Strategija Evropskog fonda za Balkan podrazumeva pokretanje programa koji se fokusiraju na tri oblasti – razvoj kapaciteta, razvoj javne praktične politike i regionalna saradnja, što se sprovodi putem glavnih programa i odabranih projekata praćenih nizom akcija proisteklih iz regionalnog identiteta Fonda kao relevantnog „igrača“ u segmentima na koje je fokusiran. Udruženi napori se preduzimaju kako bi se nastavio demokratski razvoj država Zapadnog Balkana na njihovom putu ka pristupanju EU, izgradio društveni kapacitet regiona u procesu evropske integracije, razvile

mere fokusirane na transparentan, sveobuhvatan i proverljiv proces donošenja odluka i sa snažnom komponentom umrežavanja, kao i osmišljeno regionalni pristup koji će rezultirati razvojem regionalne saradnje.

Na regionalnom nivou Evropski fond za Balkan je u jedinstvenoj poziciji da delotvorno primeni opisane intervencije i postigne željene ciljeve. Ova unikatnost proističe iz njegove hibridne prirode „lokalni – evropski“ i nezavisne pozicije, koje su potvrđene tokom prethodnih godina. Zbog svega navedenog, Fond je dobio „auru“ nepristrasnosti i kredibiliteta, kao i kapacitet da pomaže u izgradnji poverenja među regionalnim i evropskim akterima, što je od ključne važnosti u saradnji i sprovođenju budućih inicijativa. **M. S.**

Strategija Evropskog fonda za Balkan podrazumeva pokretanje programa koji se fokusiraju na tri oblasti – razvoj kapaciteta, razvoj politike i regionalna saradnja, što se sprovodi putem glavnih programa i odabranih projekata

Programi Fonda

Fond u brojkama

- Izgradnja kapaciteta za 95 tink-tenkova
- Praktična obuka za 153 mlada vladina zvaničnika u 60 državnih institucija u Evropskoj uniji i na Zapadnom Balkanu
- Nova znanja i veštine stekla su 203 mlada lidera
- Pružanje podrške za 150 istraživanja i 35 grupa istraživača za njihove projekte
- Organizovanje 15 letnjih škola i akademija
 - Organizovanje 80 međunarodnih događaja, 90 debata i 120 panel-diskusija
- Izdavanje pet knjiga i 95 stručnih radova

U proteklih 10 godina, od svog osnivanja, Fond je razvio i primenio programe osmišljene u cilju izgradnje izgradnje profesionalnih i administrativnih kapaciteta među mladim zvaničnicima vlada sa Zapadnog Balkana (Program stipendiranja zvaničnika vlada sa Zapadnog Balkana – Fellowship Programme for Government Officials from the Western Balkans), pružanja podrške inicijativama koje omogućavaju mladima da iskuse Evropu i uče o njoj (Program razvoja liderstva – Leadership Development Programme), pomoći pojedinačnim i zajedničkim istraživanjima i projektima razvijanja politike na Zapadnom Balkanu (Regionalni projekat „Misli i povežuj se“ – „Think and Link Regional Policy Programme“), te kreiranju platforme istraživanja u cilju promovisanja evropske integracije i konsolidovanja demokratije u regionu (Savetodavna grupa „Balkan u Evropi“ – BiEPAG).

Od 2014. Fond je aktivno uključen kao partner u organizovanje serija samita foruma civilnog društva Zapadnog Balkana. Takođe, Fond se tradicionalno angažuje u različitim inicijativama širom Zapadnog Balkana i EU, koje promovišu nove ideje i poduhvate koje ubrzavaju proces reformi i teže angažovanju javnosti na putu ka evropskoj integraciji. Kao dodatni doprinos regionalnoj saradnji i uzajamnom razumevanju na Zapadnom Balkanu, Fond je aktivno uključen u „kreativni brejnstorming“, osmišljavanje i dalji razvoj koncepta TV emisije „Okruženje“ i TV debate „Balkan u Evropi“ – projekata koji razmatraju najznačajnije teme u državama Zapadnog Balkana na njihovom putu ka EU, kao i niz socioekonomskih, političkih, kulturnih tema koje su relevantne za države koje pokušavaju da istinski prihvate evropske vrednosti.

Balkanoscope je projekat portala European Western Balkans i Evropskog fonda za Balkan, koji ima za cilj promovisanje ličnih priča pojedinaca pogođenih pitanjima koja su zajednička za ceo Balkan, a koja godinama muče taj region i ometaju njegovu evropsku perspektivu. Veb platforma projekta sadržaće članke o čitavom nizu tema – životu u posleratnim zemljama i međusobno povezanim zajedničkim socijalnim pitanjima kao što su: siromaštvo, nezaposlenost, korupcija, kriminal, nedostatak mogućnosti za mlade i ozbiljni ekološki izazovi, ali i pitanja vezana za ograničenja sloboda i nedostatak vladavine prava u regionu.

Savetodavna grupa „Balkan u Evropi“ (BiEPAG) pokrenuta je 2013. godine kao zajednička inicijativa Evropskog fonda za Balkan i Centra za studije jugoistočne Evrope Univerziteta u Gracu, u cilju pomoći tranzicije Balkana od stadijuma nekonsolidovanih demokratija i slabih ekonomija do stepena evropske integracije. BiEPAG analizira i diskutuje o mehanizmima i političkim veštinama EU i regiona kako bi se uspešno okončao projekat evropeizacije Balkana. Srž BiEPAG-a čini grupa političkih analitičara koji fleksibilno i otvoreno saraduju s drugim analitičarima i traže savete „spolja“ kako bi osmislili „jezgro“ političkih saveta i debata na Zapadnom Balkanu.